

Joachim Wieder – Harry C. Campbell

Az IFLA első ötven éve*

Az IFLA kezdeteinek nemzetközi hátterét rajzolja meg: a megalakulást és a harmincas évek fejleményeit, az IFLA történetét a II. világháború alatt és után, az alapvető átszervezést és gyors növekedést 1952–1969-ig, új célok megfogalmazását az 1970-es évek első felében.

Kezdetek (1926–1930)

Leghelyesebb, ha az IFLA tényleges kezdeteit a húszas évek háború utáni szakaszára jellemző, az egységesülésre irányuló, újraéledő nemzetek feletti tendenciák fényében vizsgáljuk és magyarázzuk. Ezeket az összefonódó trendeket erősen befolyásolják az I. világháború által okozott hatalmas veszteségek következményei nemcsak az intellektuális és kulturális területeken, hanem a gazdaságban, a technológiában és a politikában is. Érezhető volt a fiatal Népszövetség kisugárzása, amely nagy reményeket keltett, és nem mindennapi mértékben tudatosította az egyes államokban, hogy elő kell segíteniük a nemzeti határokon túlmenő együttműködést és megértést. A Népszövetség Szellemi Együttműködési Bizottságát Genfben alapították, de végrehajtó titkársága Párizsban működött: a Szellemi Együttműködés Nemzetközi Intézete (International Institute for Intellectual Cooperation = IIIC) 1925-ben jött létre, és ennek részét képezte a Népszövetség Könyvtári Konferenciája is. A könyvtárosok egy állandó, nemzetközi szakmai szervezet megteremtésével igyekeztek kapcsolódni abba az átfogó mozgalomba, amely az egész világra kiterjedő együttműködésre irányult, hogy maximális hatékonysága legyen sokrétű tevékenységüknek, és növekedjék súlyuk a kulturális politikában.

Nem ok nélkül nevezték *Gabriel Henriot*-t az IFLA szellemi atyjának. Ő abban az időben az Association des bibliothécaires français elnöke és a párizsi American Library School professzora volt. A Prágában, 1926-ban tartott nemzetközi kongresszuson (International Congress of Librarians and Booklovers) francia kollégái nevében azt javasolta, hozzanak létre egy állandó nemzetközi könyvtári bizottságot, amelyet az egyes nemzeti szervezetek választanának meg.

Egy kisebb munkacsoport – amelyben Henriot mellett Csehszlovákia, Anglia, Németország és

Svédország képviselői vettek részt – részletesebben fogalmazta meg a javaslatot, s egy kilenc pontból álló határozatot is, amelyet a kongresszus ideiglenes jelleggel fogadott el. E szerint a Standing International Library Committee a nemzeti egyesületek által megbízott delegátusokból áll. Döntenie kell a hivatalos nemzetközi kongresszusok helyéről és időpontjáról, továbbá az IIIC székházában kell helyet kapnia. A határozat utolsó pontja a szilárd pénzügyi megalapozás fontosságát hangsúlyozta, amelyet az egyes tagegyesületek hozzájárulásából kell megteremteni.

Henriot koncepcióját, amely erősen francia orientáltságú volt, és Párizs intellektuális életének akkoriban az IFLA-ra gyakorolt hatását tükrözte, egy valóban nemzetközi fórum vitatta meg. A közel 700 résztvevő 28 ország 88 szervezetét képviselte. Uralkodó volt a szláv összetevő (csehek, szlovákok, lengyelek, oroszok és jugoszlávok). Az USA mellett néhány más Európán kívüli ország (Brazília, Egyiptom, Palesztina, Törökország) is küldött delegátust. Más szakmák is képviseltették magukat: bibliofilek, könyvkereskedők és kiadók.¹

Eközben a francia szervezők megváltoztatták álláspontjukat annak az írott javaslatnak az értelmében, amelyet Henriot küldött, akit egyébként mint a prágai munkacsoport általános delegátusát azzal bíztak meg, vizsgálná meg, milyen lehetőség nyílik a leendő szövetséget a Népszövetség párizsi intézetéhez kapcsolni. Ő most elhárította magától azt az eredeti gondolatot, hogy a központi titkárságot az IIIC-nek a Palais Royalban levő zsúfolt helyiségeiben helyezték el, s ehelyett az American Library Centert javasolta.² Henriot valószínűleg azért változtatta meg véleményét, mert kétségek merültek fel benne az új, nemzetközi szakmai szervezet függetlenségét illetően, s azt remélte, hogy előnyösebb feltételekhez juttathatja az

*IFLA's first fifty years: a reprise. = IFLA Journal, 28. köt. 3. sz. 2002. p. 107–117.

American Library Associationhoz fűződő szorosabb kapcsolatokkal, amelyek talán szervezeti, szakmai és pénzügyi támogatáshoz is elvezethetnek. Mindenesetre ragaszkodott az állandó párizsi székhelyhez. Akárhogy is, az ALA-t hatásosan vonta be az előkészületi munkákba, ahogy ez nyilvánvalóvá is vált az 1927-es edinburghi konferencián.

Határozat egy Nemzetközi Könyvtári Bizottság létrehozására

Az IFLA-t az angol Library Association 50. évforduló ünnepségeinek során alapították meg, 1927. szeptember 30-án. A kongresszus záróülésének utolsó határozata volt a szövetséget megalapító *Magna Carta*.³ Amit tizenöt ország meghatalmazott delegátusai aláírtak, az egy héttagú munkacsoport többnapos tanácskozásának az eredménye volt. Vezetőjét, a svéd királyi könyvtárost, *Isak Collijnt* választották meg első elnöknek. Néhány delegátus korabeli jelentéseiből kiderül, hogy két kiemelkedő személyiség tüntette ki magát kivételes tapintatával és tárgyalókészségével: *Hugo Andres Krüss*, a Preussische Staatsbibliothek (Berlin) főigazgatója és *Carl H. Milam*, az ALA (Chicago) titkára, akinek az IFLA 1929-es alapszabálya köszönhető.⁴

Eredetileg az edinburghi határozatot további konzultációk alapjának tekintették. Miután a különböző tagszervezetek ratifikálásával hatályba lépett, szövege végül is alapja lett a bizottság végleges alapszabályának.

Az első három általános nemzetközi találkozó a konszolidációs folyamat fő állomásait jelentette. Az elnök javaslatára Rómában 1928-ban hivatalosan kinyilvánították az *International Library and Bibliographical Committee* megalakulását. Ugyanezen az ülésen *Marcel Godet* (Bern) néhány igen fontos javaslatot tett a nemzetközi konferenciák tartalmára. Napirendre csak valóban nemzetközi jellegű kérdések kerülhetnek, olyanok, amelyek nemzetközi problémákhoz vagy általános érdeklődést kiváltó problémákhoz kapcsolódnak, s amelyek több országot érintenek. Egy fő témának kell biztosítani a konferencia programjának és tartalmának egységességét. Noha ezeket az irányelveket akkor el is fogadták, sajnálatos módon nem mindig követték őket, noha segítettek volna mentesíteni a megbeszéléseket oda nem tartozó témák fölösleges, zavaros és összefüggéstelen megvitatásától. A zürzavaros és kaotikus szóváltások csökkentették a szakmai ülések értékét. Bizonyos mértékig ez jellemezte az első World Congress of

Librarianship and Bibliography (1929) rendezvényeit is Rómában, s kihelyezett üléseit Firenzében és Velencében.⁵

A római közgyűlésen nyerte el hivatalos nevét az International Library and Bibliographical Committee, és *T. P. Sevensma* (a Népszövetség Könyvtárának igazgatója) főtitkári megbízásával állandó székhelyét Genfben, a Népszövetség Könyvtárában. Sevensma közeli munkatársát, *A. C. Breycha-Vauthier-t* mint titkárhelyetteset köpöltölte a végrehajtó bizottság. Az elkövetkező 30 év során ő kiemelkedően szolgálta az IFLA-t, és Sevensmával együtt egyben hatékony, folyamatos kapcsolatot biztosított a genfi intézménnyel, s mindazokkal az anyagi és eszmei lehetőségekkel, amelyeket az nyújthatott. A Milam által előkészített alapszabály, amelyet már megvitattak, és el is fogadtak az 1929-es világkongresszuson, az 1930-as stockholmi ülés döntésével lépett életbe, és az IFLA végül a nemzeti könyvtári egyesületek világ-szövetségeként alakult meg, amely nyitva állt rokon szervezetek vagy központi könyvtári intézmények előtt azokban az országokban, amelyekben nem voltak könyvtári egyesületek.

Fejlődés a 30-as években

A II. világháborút megelőző évtizedben megerősödött a nemzetközi könyvtári szövetség belső szerkezete, folyamatosan nőtt befolyásának hatóköre, gyarapodó tagságának és a kulturális politika terén jelentősen megnőtt tekintélyének köszönhetően. Az IFLA-nak 1930-ban 20 országban 24 nemzeti tagegyesülete volt, 1935-ben 25 országban 34, míg 1939-ben számuk 41-re emelkedett 31 országban, s két nemzetközi csoportosulást is magában foglalt. Az USA mellett több nem európai országból (Kína, India, Japán, Mexikó, Fülöp-szigetek, 1936-tól Egyiptom és Palesztina) is volt tag.

Egész tevékenységét tekintve az IFLA még nem ért el igazi egyetemességet. Szervezeti és pénzügyi lehetőségei korlátozottak maradtak, s tege-rentúli tagjai – ismét megjegyzendő az USA kivétele – csak esetleges kapcsolatot tudtak tartani az anyatestülettel. Amikor Kína és India kitartóan invitálta az IFLA-t, hogy 1936-os éves ülését tartsa Ázsiában, kiábrándulást okozott a meghívás elhárításával a pénzügyi korlátok miatt.⁶

Összhangban az alapszabállyal, s tekintettel a korszak hagyományos és elsőbbséget élvező igé-

nyaire az ötévenként megrendezett világtörvénykongresszusok fontos elemét képezték az IFLA munkájának.

Az IFLA első elnöke és főtárháza

A könyvtári politizálás kereteit és a nemzetközi könyvtári együttműködés fókuszát nagymértékben az elnökök határozták meg. Az elnöki beszédek értékes megnyilvánulásokat tartalmaztak program-ügyekben, és együttesükben ezek a beszédek hiteles forrásai az IFLA történetének – s ez a helyzet nem változott az IFLA II. világháború utáni fejlődése során sem.

Az első elnök, *Isak G. A. Collijn* (1927–1931), a stockholmi Királyi Könyvtár igazgatója kiváló tudós volt, elsősorban nemzetközi hírvéleménykutató és középkor-történész, akiben a széles körű műveltség kivételes nyelvi felkészültséggel párosult. Folyékonyan beszélt négy nyelven, s alkalmanként bámulatos bizonyítékát adta e képességének.

A második elnök, *William Warner Bishop* (1931–1936), a University of Michigan (Ann Arbor) könyvtárigazgatója nemcsak a legjobb amerikai könyvtári tradíciókat testesítette meg, de kiváló tekintélynek számított az európai könyvtárunder, s annak sajátos szükségletei és problémái terén is. E kettő kombinációja igen gyümölcsözőnek bizonyult a nemzetközi együttműködés szempontjából. Bishop mint tudós bibliofil felelős tisztségeket viselt az USA-ban mint könyvtári konzultáns.

Különösen emlékeztetések voltak a harmadik elnök, *Marcel Godet* (1936–1947) megnyitó beszédei. A svájci Nemzeti Könyvtár igazgatója volt Bernben, s 1928 óta állt kapcsolatban az IFLA-val. Egy gyakorlati érzékű kiváló szervező széles körű érdeklődéssel, kulturált, elbűvölő és gall szellemességgel megáldott személyiség, aki meleg humanitást és törhetetlen idealizmust sugárzott. Semleges hazájából a lehető legtöbbet tette azért, hogy egyben tartsa a nemzetközi szövetséget a II. világháború alatt is.

Gondolatébresztő, gondosan, kitűnő stílusban megfogalmazott megnyitó beszédeiben rendszerint egyetlen fő témával foglalkozott. Párizsban (1937) a könyv válságáról és a könyv alapvetően elpusztíthatatlan erejéről beszélt egy olyan korszakban, amelyet egyre inkább uralt a tömegmédiá, a rádió és a film. „Mindenképpen, a fekete próféciák ellenére van, és hosszú időre szólóan van feladatuk

és hatalmas lehetőségeik a könyvtáraknak és könyvtárosoknak.”⁷ Ismételtén – Varsóban (1936) és Brüsszelben (1938) – foglalkozott a könyvtárosok viszonyával a dokumentációhoz. Összetett kérdés volt ez, és erős indulatokat váltott ki abban az időben, mivel a két lényeges tevékenység két világa közötti feszült viszony – amely túl sokáig nem enyhült – csak a nagy, koppenhágai (1935) Congress of Documentalists után kezdett javulni, s irányt venni a kölcsönösen hasznos kooperáció felé.

A háború előtti utolsó ülésen Hágában (1939) Godet mély benyomást keltő, komoly megnyitó beszédében összegezte mindazokat a zord, félelmes előérzeteket, amelyeknek már korábban is hangot adott, szembenézve a békét és a nemzetközi szellemi együttműködést fenyegető veszélyekkel. Az egymással szemben álló politikai és filozófiai rendszerek közötti áthidalhatatlan ellentét elemelve főképpen a nemzetiszocialista Németországgal, továbbá az állam és egyén, nemzet és emberiség, totalitárius rezsimek és demokratikus intézmények végzetes konfliktusával foglalkozott.

Rámutatva mindazon könyvtári tennivalók ingatagságra, amelyeket el kellene végezni a szabadság és az emberi tisztesség szolgálatában, Godet kérdőjelet tett minden további együttműködés célja és lehetősége mögé, de ugyanakkor rámutatott a mindenkiben élő könyvszeretetre, az IFLA teljesítményére, szekciói és bizottságai tevékenységére, ami bizonyította képességét minden akadály leküzdésére.

A markáns személyiségű IFLA-elnökök oldalán a főtárháza, *T. P. Sevensma* döntő szerepet játszott. Az enciklopédikus műveltségű holland nyitott volt a világra, temperamentumos és nagyon aktív, megnyerő emberséggel és szeretetreméltósággal. Dinamikus személyiségű, gyakorlott és sikeres tárgyalópartnerként mindig új kapcsolatokat keresett. Az IFLA igazán szerencsésnek mondhatta magát, hogy ilyen kiváló tisztségviselő önkéntes szolgálatát élvezhette. Történelmi távlatból nézve ő tűnik a fiatal szövetség lelkének, és azon lelkesedés megtestesülésének, amely a korai időkben oly jellemző volt a nemzetközi együttműködés bajnokaira.

Az International Library Committee ülésein beterveztett éves jelentései bizonyítják, hogy az IFLA története nagymértékben az ő személyes kezdeményezéseinek és tevékenységének múlt. A Népszó-

vetség Könyvtárától 1938-ban vált meg – időközben a nemzetközi tanulmányok egyedülálló dokumentációs központjává fejlesztette –, s visszatért Hollandiába, hogy elvállalja a leydeni Egyetemi Könyvtár igazgatását, miközben továbbra is az IFLA főtitkára maradt.⁸

A II. világháború és az újjáépítés szakasza (1939–1951)

A II. világháború politikai és katonai eseményei érthető módon majd' teljesen megbénították az IFLA tevékenységét. A nemzetközi találkozók sorát csak 1947-ben lehetett ismét folytatni. Az a körülmény, hogy a szövetség székhelye és központi irodája a semleges Svájcban volt (a titkár, *Breycha-Vauthier* a Népszövetségi Könyvtárban, Genfben, és az elnök, *Godet* Bernben), lehetővé tette az információcserét levelezés útján, és bizonyos kapcsolatok fenntartását, továbbá különböző beavatkozások és segélyakciók lebonyolítását. Minthogy *Breycha-Vauthier* tagja volt a hadifoglyokat és internáltakat irodalommal ellátó tanácsadó bizottságnak, az IFLA részt vett számos könyv eljuttatásában a különböző táborokba. Ezt a jótékonyági akciót a Vöröskereszt irányította, s együttműködött benne több nemzetközi szervezet, mint pl. a *Young Men's Christian Association*. A genfi titkárság 1940-ben publikálta az *International Library Committee Actes* c. sorozatának 11. kötetét, amely a háború előtti utolsó ülés jegyzőkönyvét, 20 tageszervelet és nyolc bizottság jelentését tartalmazta. Ez a dokumentációs kiadvány értékes eszköznek bizonyult, amikor eljött az idő, hogy helyreállítsák az IFLA megszakadt hagyományait.

Oslóban, 1947-ben tartották a háború utáni első ülést. Megszervezését részben a Rockefeller Alapítvány támogatása tette lehetővé; az alapítványtól érkezett további 9000 dollár is az IFLA tevékenységének újraindítására. A konferencián 18 országból 52 küldött vett részt. A dicséretes hagyománynak megfelelően a FID és – az első alkalommal – az UNESCO (nemrég alapították a Népszövetség Szellemi Kooperáció Nemzetközi Bizottsága utódaként) is képviseltette magát.

Godet 1947-ben végre átadhatta az elnökséget *W. Munthénak*. Politikai és egészségügyi okok miatt szívesebben vonult volna vissza már 1939-ben, de abban a nehéz helyzetben, amikor a német fél – hivatalosan a nemzetiszocialista rezsim képviselőjére kötelezve – bejelentette igényét az IFLA vezetésére, *Godet*-t rábeszélétek, hogy ma-

radjon hivatalban, az utódjául kiszemelt norvég nagy megkönnyebbülésére.

Az olsói ülés egyik alapvetően fontos eseményeként hivatalos megállapodást kötött az UNESCO és az IFLA, megcélózva a rendszeres együttműködést.⁹ Ez a dokumentum részletesen rögzítette az alapelvek kölcsönös elfogadását, mindkét nemzetközi szervezet főbb teendőit és céljait, a kölcsönös konzultációt, a rendszeres képviselőket a közgyűléseken és konferenciákon, az információcserét, és az IFLA projektjeinek támogatását az UNESCO általános programja keretében. Különös jelentőségű, hogy az UNESCO hivatalosan elismerte, az IFLA-t tekinti a vezető nem kormányzati szervezetnek a szakmai könyvtári egyesületekkel folytatott kooperációja során. Egyidejűleg az UNESCO ígéretet tett arra, hogy anyagilag is támogatni fogja az IFLA programjának megvalósítását különböző megbízások, értekezletek, titkársági munkák és dokumentációs tevékenységek finanszírozásával. Az IFLA 1949-től évi mintegy 1500 svájci frank szubvenciót kapott az UNESCO-tól. Abban az időben *E. J. Carter*, az UNESCO könyvtári részlegének a vezetője volt az UNESCO képviselője és jelentéstevője az IFLA ülésein; ő megértően támogatta az IFLA munkáját szóval és tettel. Úgy tekintette „a könyvtárakat, mint az UNESCO alapvető eszméinek és gyakorlatának aktív és élő bizonyítékait”.¹⁰

A negyedik elnököt, *W. Munthét* (1947–1951) 1922-ben bízták meg az oslói Királyi Egyetemi Könyvtár igazgatásával, s egészen 1954-ig maradt hivatalában. *Munthe* az IFLA régi gárdájához tartozott, jól ismerte igényeit, problémáit és feladatait. Személyiségén nyomott hagyott az angolszász és a német kultúra, s az amerikai könyvtárügy kiváló szakértőjének számított; széles körben elismert munkája az *American librarianship from a European angle*. Abban az időben azonban jobban méltányolták emberi kvalitásait, jóságát, egyszerűségét, segítőkészségét és meggyőző humánusát, mint szakmai felkészültségét. A jóakaratra ez a képviselője és nagykövete – akit nem lehetett nem észrevenni (már csak magas termete miatt sem) – biztosan találta meg a maga helyét az újrakezdés e nehéz időszakában.

Alapvető átszervezés és növekedési válság (1952–1969)

Különböző magyarázatokat lehet találni arra, miért veszítették el oly gyorsan érvényüket azok a ha-

gyománys fogalmak, szerkezetek és munkamódszerek, amelyek közvetlenül a háború utáni időszakban uralkodtak az IFLA-ban. Túl szűknek és partiarchálisnak bizonyultak, és a korai 1950-es években egyre érezhetőbbé vált egyfelől alkalmatlanságuk, másfelől a reformok sürgető szükségessége. Itt a látványos változásnak csak néhány vonását emeljük ki: a technológia óriási fejlődése az átalakulási folyamat hirtelen felgyorsulását okozta minden gazdasági, társadalmi, politikai és kulturális területen; a kontinensek közelebb kerültek egymáshoz az egész világot átfogó kommunikációs rendszerben, ami nemzetközi adat- és információs igényeket generált; a könyvtárak és dokumentációs központok fontossága jelentősen megnövekedett egy olyan korszakban, amelyben az emberiség történetét tekintve a tudósok 90%-a működik, s amelyben a tudás demokratizálódása követeli a legerősebben a képzést és a művelődést; a kihívások nemcsak az automatizálásból és az elektronika fejlődéséből erednek, hanem az új audiovizuális eszközökből és az információs technológiából is.

Mindezekhez 1950 után egyéb, súlyos következményekkel járó tények adódtak hozzá, és a nemzetközi könyvtári együttműködés új feladatokkal és problémákkal szembesült: Európa visszahúzódott a világban elfoglalt központi helyéről, az imperialista gyarmatosítás korszaka lejárt, a szocialista országok növekvő mértékben vettek részt a kulturális együttműködésben, s végül a harmadik világ magabiztossága megerősödött, s igényeit szükségleteire alapozva jelentette be.

Pierre Bourgeois időszaka (1951–1958)

Pierre Bourgeois a Schweizerische Landesbibliothek (Bern) már második olyan igazgatója volt, aki az IFLA elnöke lett. Az IFLA fejlődésének adott szakaszában nem lehetett volna alkalmasabb személyiséget találni arra, hogy hozzáigazítsa a szövetséget a modern idők feltételeihez, s hogy energikusan és előrelátással vállalja az átszervezés munkáját. Bourgeois-t más anyagból gyúrták, mint a korábbi IFLA-elnököket. Eredetileg természettudós, nyitott a technológia világára, meggyőződéses föderalista és hatékony szervező, akivel könnyű kapcsolatot létesíteni, de mint agglegény személyében tartózkodó és hűvös, jó szónok és nyelvekben jártas – tudta, hogyan valósítsa meg koncepcióit meggyőző módon, s hogyan ösztönözzé a kezdeményezéseket saját elképzeléseivel összhangban. A dokumentalistákkal ápolt szoros kapcsolatait – velük ez idáig az IFLA csupán dip-

lomáciai viszonyban volt – abban az időben úgy tekintették, mint a jövőbeli jobb kooperáció kedvező előjelét.

A brüsszeli Világkongresszus 1955-ben

A hasznos kooperáció világosan megmutatkozott Bourgeois elnöksége leglátványosabb eseményében: két évig tartó előkészületek után 1955-ben Brüsszelben megtartották a könyvtárak és dokumentációs központok harmadik nemzetközi kongresszusát. E célra az UNESCO jelentős anyagi segítséget nyújtott, s támogatta a nemzetközi könyvtári egységesülés és koordináció itt megnyilvánuló politikáját is. Javasolta, hogy vonják be az AIBM-et (Association Internationale des Bibliothèques Musicales) is, mint az IFLA és a FID társszervezetét. Így három párhuzamos konferencia folyt a könyvtárosok, dokumentalisták és zenei könyvtárosok óriási kongresszusa keretében. Együttes üléseket tartottak a következő témában: a könyvtárak és dokumentációs központok feladatai és kötelezettségei a modern életben. A kongresszusi iratok testes első kötetében és a tömörített bevezető jelentésekben megtalálható a legtöbb jeles könyvtáros neve, akik szerepet játszottak az IFLA akkori történetében.¹¹

Az elnök felkérésére az indiai könyvtárügy érdekes úttörője, *Ranganathan* professzor (Delhi) 1954-ben a fejlődő országok szemszögéből írt egy cikket, a következő címmel: „Az IFLA – milyen legyen, és mit tegyen”, tele panaszokkal és szemrehányásokkal, programigényekkel és biztatással. Főképpen azt kritizálta, hogy az IFLA még mindig nem vált igazán nemzetközi szervezetté, s még mindig uralkodó a nyugat-európai és észak-amerikai elem. A háború előtti imperializmus túl erős maradványai még mindig érzékelhetők, különösen a feudális régi gárdában, amely nem engedi szóhoz jutni a liberálisabb gondolkodású fiatal generációt. A fejlődő országok arra kényszerülnek, hogy befogadják a nyugati kultúra elemeit, s hogy a harmadik világ erőgyűjtése nem kap elegendő bátorítást és lehetőséget.

Ranganathan azt kívánta, hogy a fejlődő országok és a modern világ elhanyagolt régiói kapjanak nagyobb képviselést és több kooperációs lehetőséget az IFLA bizottságaiban és más csoportjaiban, különösen a végrehajtó bizottságban. Ez utóbbi helyeinek arányos megoszlására terjesztett elő javaslatot: Nyugat-Európa és Észak-Amerika kapjon 40%-ot, Ázsia 20%-ot, s Kelet-Európa, Afrika, Latin-Amerika és Ausztrália egyenként 10%-ot.¹²

A pénzügyi helyzet javult, az UNESCO segítőkész patronálásának köszönhetően, amely a rendszeres szubvenció mellett további támogatást nyújtott a kiadványokhoz, és szerződést kötött egyes projektek megvalósítására. A támogatások 1957-ben mintegy 7500 svájci frankot tettek ki. Bourgeois elnök azonban azon a véleményen volt, hogy a haladás túl lassú. A madridi ülésen (1958) boldogan jelentette be, hogy az American Council on Library Resources – melynek az egész világra kiterjedő könyvtári kooperációban érdekelt *Verner Clapp* volt az igazgatója – 20 000 dollárt szavazott meg a katalogizálási szabályok egységesítésével foglalkozó nemzetközi konferencia előkészítésére.¹³ Egy előkonferenciát irányoztak elő 1959-re Londonban, s egy információs bulletin kiadását.

Gustav Hofmann elnöksége (1958–1963)

Bourgeois utódának Madridban *Gustav Hofmann*t, a müncheni Bayerische Staatsbibliothek igazgatóját választották meg. Hofmann sikeres és igen megbecsült vezéregyénisége volt a német könyvtárügynek, amely a megújulás fájdalmaival küzdött abban az időben, és szembesülnie kellett a régió-határokon átívelő feladatokkal.

Az irányító testület majdnem minden tagja kicserélődött, s a főtitkár is Bourgeois-val egyidejűleg vonult vissza. A 79 éves Sevensma három évtizedét áldozta az IFLA-nak. Kiemelkedő érdemeinek elismeréseként tiszteletbeli elnöki címet nyert.

Az 1961-ben Párizsban tartott emlékezetes nemzetközi konferencia a katalogizálási alapelvekről értékes következményekkel járt. 53 országból és 12 nemzetközi szervezettől érkeztek küldöttek, s 20 országból 104 megfigyelő. Az UNESCO hívta össze, és pénzügyileg a Council on Library Resources támogatta 95 000 dollárral annak érdekében, hogy az IFLA égisze alatt bonyolódhassék le a rendezvény. Fontos megállapodásokra jutottak, jelentősen előrehaladtak a katalogizálási alapelvek nemzetközi egységesítése terén, s további lépéseket javasoltak, amelyeket az IFLA illetékes bizottsága következetesen meg is tett a következő években. A párizsi konferencia tartós sikerét jórészt titkára, *A. H. Chaplin* (London) fáradhatatlan erőfeszítéseinek köszönhetette. Chaplin egyébként hosszú időn át játszott nagyon fontos szerepet különböző IFLA bizottságokban. A konferenciáról szóló első hivatalos jelentése 1962-ben 25 kiadásban és 11 nyelven jelent meg; a végleges verziót 1963-ban adták ki.¹⁴

A központi titkárság megalapítása

Elkerülhetetlenné vált egy állandó, központi titkárság létrehozása, minthogy a szövetség a késői 1950-es évek óta robbanásszerűen megnőtt. Földrajzi kiterjedése az egész világra együtt járt minden szervezési és adminisztrációs természetű munka megtöbbszöröződésével. Csak néhány jelzés a fejlődés illusztrálására. Az IFLA-nak 1958-ban 64 tagegyesülete volt 42 országban; 1963-ban Ausztrália kivételével minden kontinensen már 88 tagegyesülete 50 országban. Különösen fontos esemény volt a Szovjetunió Központi Könyvtárügyi Tanácsának csatlakozása 1959-ben, ami a Kelet-Európával és a szocialista országokkal való hasznos kooperáció új szakaszát vezette be, nemkülönben néhány nemzetközi szervezet, mint például az IALL (International Association of Law Libraries) és az AIL (Association of International Libraries) belépése. A latin-amerikai szekció megújulása és a tagegyesületek növekvő száma a fejlődő országokban – ami mind növekvő támogatásért kiáltott – egyre hangosabban követelte az IFLA-tól, hogy vállalja a szorító igényekből fakadó kötelezettségeit és felelősségét, s terjessze ki tevékenységét az Európán kívüli országokra is.

1963-ban *Anthony Thompson* (London) bízta meg a főtitkári tisztség ellátásával. A jól ismert *Vocabularium bibliothecarii* energikus és nyelviileg kivételesen felkészült szerzője, aki gazdag nemzetközi tapasztalatokkal rendelkezett, szándékainak egyenességét önzetlen idealizmussal vegyítette.¹⁵ Szerencsés véletlen volt, hogy a még mindig bizonytalan pénzügyi bázissal rendelkező IFLA rátalált erre a lojális férfira, aki kész volt elfogadni a kezdetben nagyon szűkös munkafeltételeket, és megelégedni a nagyon szerény anyagi ellenszolgáltatással. Nyolc éven át befolyásos pozícióban kötődött az IFLA sorsához.

Hosszú távú program, és az új alapszabály előkészítése

Amióta Hofmann elnök – dicsérve a FID hosszú távra szóló politikáját – már a lundi és malmői ülésen (1960) felvetette az IFLA hosszú távú programja kidolgozásának szükségességét, nem került le a napirendről ez a fontos projekt. Különböző szakértőkkel folytatott konzultációk után végül is egy kis munkacsoportot hoztak létre a projekt végző formájának kialakítására. A csoport tapasztalt, hozzáértő könyvtárosokból állt: *Sir Frank Francis*, *F. G. B. Hutchings*, *H. Liebaers* és *L. Brummel*. Utóbbinak döntő része volt az 1963-ban angolul és

franciául megjelent kiadvány tartalmában és formájában. A *Libraries in the world* címmel kiadott manifesztum imponáló áttekintést és akcióprogramot adott, s a következő évtized fejlődésének irányjelzőjévé vált.

Hogy az IFLA a lehető legszélesebb alapon legyen képes kezelni a szorító feladatokat, szükségessé vált a központi titkárság létrejöttével új alapszabályt is adni a szövetségnek, hogy biztosítsa a jövőbeli stabilitást és a folyamatosságot. A főképpen Hofmann által elkészített revízió maradt a végső konzultációk alapja, a módosított alapszabály pedig utóda alatt lépett életbe 1964-ben.

Fejlődés Sir Frank Francis elnöksége idején a titkárság Hágába költözéséig (1964–1970)

A római ülésen (1964) végül elfogadott módosított alapszabály tartósan befolyásolta az IFLA további dinamikus fejlődését, mindenekelőtt a hatvanas évek második felében. A legjelentősebb új rendelkezések a következők voltak. A teljes jogú, azaz szavazati joggal rendelkező tagság mellett bevették a társult tagságot az egyes könyvtárak, központi bibliográfiai intézetek és más, könyvtári ügyekben érdekelt intézetek számára. A régi végrehajtó bizottság (amely most az elnökből, négy alelnökből, pénztárosból és főtitkárból állt) mellett egy konzultatív bizottságot hoztak létre, amely a végrehajtó bizottságból, valamint valamennyi szekció és bizottság elnökeiből és titkáraiból, továbbá a regionális csoportok egy képviselőjéből állt össze. A tisztségviselők szolgálati időtartamát három évben szabták meg, egy újráválasztási lehetőséggel. Az elnöknek és az alelnököknek együttesükben képviselniük kell a különböző földrajzi régiókat, könyvtári rendszereket és könyvtár-típusokat. Minden szekciónak és bizottságnak elnököt és titkárt kell választania. Nemzetközi kongresszusokat csak időről időre hirdetnek meg. A közgyűlés (general assembly) új neve General Council.¹⁶ Az alapszabályban végrehajtott módosítások célja az volt, hogy a szervezet rugalmasabban igazodjék az IFLA egyetemes feladataihoz, hogy a csökkentett létszámú végrehajtó bizottság hatékonysága erősödjék, s hogy a tanácsadó bizottság létszámának megemelésével előmozdítsák a közvetlen kooperációt a közös nemzetközi feladatokban.

Hogyan küzdött meg az akkori elnök az IFLA látványosan szüntelenül növekvő válságával, és a komplikált, sürgető feladatok és problémák sokaságával? Sir Frank Francis, a British Museum

igazgatója és könyvtárának vezetője új hivatalába magával hozta a tapasztalatok gazdagságát, amelyet egy ragyogó szakmai pályafutás során szerzett, és az ő értékes kapcsolataiból és vitathatatlan tekintélyéből jócskán profitált az IFLA vezetése. A kiváló műveltséget megnyerő emberséggel párosítva, diplomáciai érzékkel és szónoki tehetséggel megáldva, ugyanakkor a realitások iránti érzékével fel tudta mérni, mi az, ami elérhető. Mindezek a tulajdonságok nagyon értékesek voltak az IFLA viharos fejlődésének adott szakaszában. Tudta, hogyan kell egyesíteni a régit az újjal, a szellemi ügyeket az anyagiakkal. Hosszú időt töltvén a nemzeti könyvtári szekcióban és a katalogizálási bizottságban, eleve jól ismerte az IFLA tevékenységét, s gyakran képviselte a szövetség érdekeit az UNESCO-nál és számos nemzetközi szemináriumon, konferencián.

Hágában (1966) tartott beszéde a jövőbe mutatott, és az eddig ismeretlen változásokkal foglalkozott. A ma könyvtári közösségének az automatizálás hozta új lehetőségekkel kell szembesülnie, amelyek képessé teszik a könyvtárakat, hogy az olvasói igények kielégítése érdekében felgyorsítsák az információ-visszakeresést és a bibliográfiai számbavételt. Sir Frank különösen dicsérte a Library of Congress és más országok nemzeti bibliográfiai együttműködésen alapuló projektjét, s e modern, egyetemes kooperáció keretében a központilag nyomtatott katalóguscédulák kibocsátását: „A nemzetközi szinten folyó közös katalogizálásra vonatkozó javaslat elfogadása és megvalósítása a könyvtárainkba egyre gyorsabban folyó dokumentumok egyre naprakészebb bibliográfiai számbavételét tenné lehetővé, csökkentené a katalogizálás költségeit, és felszabadítaná a katalogizálásra fordított munkaerőt, amely pillanatnyilag azzal van elfoglalva, hogy számtalanszor duplikálja egymás erőfeszítéseit a különböző könyvtárakban nemcsak a világ minden részén, hanem majd minden országban a nap alatt.”¹⁷

A beszéd még aktívabb kooperációra szóló felhívással végződött annak érdekében, hogy vessék be a rendelkezésre álló modern, elektronikus technikát a tudományos információ és irodalom-visszakeresés meggyorsítására, anélkül azonban, hogy elhanyagolnák az emberi és humanisztikus feladatokat, amelyek a könyvtárosi szakma nemes hagyományaiból erednek, s még mindig a magját képezik.

Ugyanez volt a kulcsgondolata a torontói (1967) üléshez küldött üzenetének is. A pápai enciklopé-

dia, a *Populorum progressio* a világon jelentkező néhány problémát fogalmazta meg, összefüggésben a tudás és a művelődés iránti szomjúsággal. Sir Frank erre alapozva azt írta, hogy a könyvtárosoknak fáradhatatlanul az emberiség előrehaladásának érdekében kell alkalmazniuk ismereteiket és felkészültségüket, így teljesítve be spirituális és társadalmi küldetésüket, s hogy az IFLA-nak is vállalnia kell feladatait ezen a területen. „Fel kell ismernünk annak szükségességét, hogy új irányba fordítsuk könyvtárosi gondolkodásunkat, hogy új fogalmakat és eljárásokat dolgozzunk ki, és célunk az legyen, hogy minden szakértelmünket hatékonyan alkalmazzuk a kerek világ adott körülményei között.”

Az elnök első alkalommal mutatott rá az IFLA nagy kooperációs feladatára: részt venni a könyvek és könyvtárak nemzetközi évében.¹⁸

Ebben az időszakban fontos lépések történtek bizonyos nyelvi problémák megoldására, tekintettel az éves konferenciák erősen megnövekedett létszámára. A hágai ülésen (1966) hivatalosan elismerték a kongresszusok egyik nyelvének a németet, amely így élvezhette a plenáris üléseken a szimultán tolmácsolás előnyét. Először Frankfurtban (1968) működött közre sikeresen egy könyvtárosokból álló amatőr tolmácscsapat. *Peter Harvard-Williams* (jövendő alelnök) különös érdeme, hogy megszervezte és rendszeresen bátorította ezt az igen hasznos csoportot, amelyhez különböző keleti és nyugati országokból csatlakoztak kiváló nyelvi felkészültségű szakemberek.

A frankfurti ülés említést érdemel azért is, mert ez alkalommal az IFLA belső ereje és céltudatos szilárdsága olyan komoly próbának volt kitéve, mint korábban soha. Az ülés azt kockáztatta, hogy félbeszakítja a politikai és ideológiai természetű fenyvetés, amit a csehszlovákiai szovjet intervenció okozott, de a szövetség képes volt átvészelni a válságot, noha el kellett halasztania a Moszkvába tervezett következő ülést.

A tisztségviselők és a struktúra változásai. A pénzügyi helyzet és a titkárság tevékenysége 1970-ig

Az IFLA 1960-as évekbeli további fejlődésével kapcsolatban meg kell említeni a főtitkár, Anthony Thompson fáradhatatlan és hasznos munkálkodását is. Az ő megfontoltsága, önzetlensége és lojalitása nélkül a központi titkárság nem létezhetett volna. Megelégedve egy messze nem megfele-

lő fizetéssel, 1963 őszétől saját otthonában, Sevenoaksban (Kent), Londontól 35 kilométerre bocsátott az IFLA rendelkezésére egy irodát bérleti díj nélkül. A pénztáros az 1969-ről szóló pénzügyi jelentésében hívta fel a figyelmet a főtitkár takarékosságára és hihetetlenül alacsony költségeire.¹⁹ Thompson legmélyebb filozófiai meggyőződésével volt összhangban a nemzetközi egyetértés és kooperáció szolgálata. Számára ez etikai kötelezettséget jelentett. Ez az alapállás mutatkozott meg abban a szerető gondoskodásban, amelyet az *IFLA Newsra*, e negyedéves információs közlönyre fordított, s szerkesztette angol, francia, orosz és – 1969 óta bizonyos ideig – spanyol verzióját.

Thompson jelentései betekintést nyújtottak a titkárság által végzett komoly munkába. Ugyancsak a főtitkár szerkesztette az *Actes du Conseil*t, amely 1969 óta új formában, *IFLA Annual* címen jelent meg. Ő volt felelős az IFLA-n belüli információért, s különösen a titkárság, a végrehajtó bizottság, a szekciók és a bizottságok közötti folyamatos kapcsolattartásért, valamint a különféle publikációk szétküldéséért.

Ezekben az években több megfontolást terjesztettek elő az IFLA új struktúrájára, tevékenységének növelésére és racionalizálására, főleg a végrehajtó bizottságra és a konzultatív bizottságra, de a munkacsoportokra nézve is. Ezek az erőfeszítések két újítást eredményeztek, amelyek nemcsak a főtitkár helyzetét könnyítették meg, hanem komoly hatással voltak az IFLA jövőjére is. Sir Frank ezeket a koppenhágai ülésen (1969) jelentette be, az utolsón, amelyen elnökölt.²⁰ A titkárság megerősítése végett *Margreet Wijnstroom*ot (Hága), a holland közkönyvtárak egyesületének szerföltött kompetens és felkészült főtitkárát bízták meg azzal, hogy gondozza az IFLA közügyeit, s egyúttal erősítse a titkárság kapcsolatait a szekciókkal és bizottságokkal.

Szorosan együtt kellett dolgoznia a konzultatív bizottsággal, amelynek az IFLA politikáját illető felelősségét kiterjesztették. Egy programfejlesztő csoportot hoztak létre, amelynek Wijnstroom lett a titkára. *C. Reedijk*, a hágai Királyi Könyvtár igazgatója – aki éppannyira szívén viselte a nemzetközi könyvtárügyet, mint elődje, Brummel – vezetése alatt a csoport teljesítette feladatát: kidolgozta a rövid távú akcióprogramot a prioritások listájával, és javaslatot tett az IFLA strukturális reformjára. Elsődlegesen az IFLA végső egyetemességével összefüggő problémákra fordították a figyelmet, az elektronikus technológia alkalmazására alapozva,

s elismerve a valóban eredményes kooperáció szükségességét a fejlődő országokkal, valamint a kapcsolódó kormányzati és nem kormányzati világszervezetekkel. Ez a Sir Frank eszméihez igazodó orientáció hamarosan újabb távlatokat és energiát kapott az újonnan megválasztott elnöktől, Herman Liebaerstől, a brüsszeli Királyi Könyvtár igazgatójától, a nemzetközi együttműködés élharcosától.

Új horizontok felé

1970 az átmenet éve volt, Sevenoaksban és Hágában egyidejűleg tevékenykedve, s egy határozottan új orientáció jegyében felkészülve arra az univerzális szerepre, amelyet az IFLA energikusan szorgalmazott. Ezt bizonyította az elnök jelentőségteljes programbeszéde, amelyet a 36. ülésen Moszkvában tartott. Rekordot jelentett a 40 országból érkezett 750 résztvevő.²¹ A háziasszony szerepét Rudomino asszony, a moszkvai Külföldi Irodalom Össz-szövetségi Állami Könyvtára magasan kvalifikált igazgatója töltötte be. Az idő alatt, míg az elnökhelyettesi tisztséget betöltötte, diplomáciai érzékének és melegszívűségének köszönhetően sikeresen erősítette a szakmai és személyi kapcsolatokat a szovjet és a nyugati könyvtárügy között, és kedvező atmoszférát teremtett a kölcsönös megértés számára.

Természetesen Liebaers azt szerette volna, hogy a titkárság közel legyen hozzá, lehetőleg a FID-del azonos tető alatt. Minthogy egy ilyen kapcsolódás a könyvtári terület két fő nem kormányzati szervezete között nem volt realizálható, az IFLA irodáját legalább ugyanabban a városban hozták létre 1971-ben. Thompson számára ez alkalmat nyújtott nyolc év fáradhatatlan, önzetlen fáradozása után a visszavonulásra, lojalitása az IFLA-hoz azonban olyan erős maradt, mint volt. M. Wijnstroom követte őt mint főtitkár.

Megérett az idő egy alapos strukturális reforma. Az IFLA 50. születésnapját megelőző hét évben meglepően sok esemény, intézkedés és innováció történt. Ezek a következők. A pénzügyek újjászervezése nyomán megerősödött a gazdasági alap és kapacitás; az érvényben levő alapszabály teljes revíziója után egy új kidolgozása, amely a szövetségi és regionális struktúrát hangsúlyozta, tekintettel a földrajzi kiterjedésre és szakmai feladatokra; hatásos nemzetközi kooperáció kezdete a harmadik világ országaival; a konstruktív együttműködés bővítése az érintett nemzetközi testületekkel, va-

lamint kormányzati és magánalapítványokkal a nevelés, tudomány és kultúra, a dokumentáció és standardizálás terén; egy új középtávú cselekvési program kidolgozása, s benne a prioritások kijelölése; a modern technológia minden lehetőségének hatásos felhasználása a világméretű közös feladatok javára; átfogó információs és kiadói tevékenység; a könyvtárak kulturális és társadalmi jelentőségének elismertetésére világszerte folytatott kampány, amelynek hosszan tartó jellegzetessége az IFLA mindenre kiterjedő közreműködése az UNESCO által szponzorált nemzetközi könyvvében (1972).²²

Az imént felsorolt különböző intézkedések és innovációk lényeges elemei megjelentek az utóbbi évek tevékenységében és üléseiben, valamint ez utóbbiakhoz csatlakozó, a fejlődő országok könyvtárosai számára tartott előszemináriumokon, amelyek 1971 óta különösen hasznos formává váltak. A moszkvai (1970), liverpooli (1971), budapesti (1972), grenoble-i (1973), washingtoni (1974), oslói (1975) és lausanne-i (1976) konferenciák valóban mérföldkövek az IFLA fejlődésében.²³

Miután Herman Liebaers országában átvette a Grand Maréchal de la Cour de Belgique felelőségteljes posztját, és Washingtonban 1974 végén lemondott az elnökségről, a szövetség pénztárnokát, Preben Kirkegaardot, a dán Királyi Könyvtáros Iskola rektorát választották elnökké. Ő, aki hosszú évek óta tisztában volt az IFLA problémáival, és hozzájárult eddigi fejlődéséhez, céltudatosan folytatta előde innovációs munkáját, nem kímélve képességeit, amelyeket kiterjedt tapasztalatok gazdagítottak, hogy világméretekben mozdítsa elő a könyvtárközi kooperációt.

Megjegyzés

A fenti szöveg részleteket tartalmaz Joachim Wieder „An outline of IFLA's history” c. dolgozatából, amely az *IFLA's first fifty years: achievement and challenge in international librarianship* c. kiadványban (szerk. Willem R. H. Koops és Joachim Wieder, München, 1977. Verlag Dokumentation. IFLA Publications 10.) jelent meg. A részleteket Harry Campbell válogatta és szerkesztette.

Hivatkozások

- ¹ MÁLEK, Rudolf: On the origin of the international organization of librarians (IFLA): the Congress of Librarians in Prague, 1926. = *Libri*, 20. köt. 1970. p. 222–224. – Congrès international des Bibliothécaires et des Amis du Livre tenu à Prague du 28 juin au 3 juillet 1926. Procès-verbaux et mémoires publiés par

- le Comité exécutif du Congrès'. Rédigé par Bohuslav Koutnic. T. 1.2. Prague 1928–1929.
- ² Actes 1. Uppsala, 1931. p. 8–10.
 - ³ Actes 1. Uppsala, 1931. p. 13–15.
 - ⁴ Lásd: International Library Cooperation. = The Library Journal, 51. köt. 1927. p. 1025. – Uhlen Dahl Heinrich, Die internationalen Bibliothekskonferenzen in Edinburgh und Rome. = Zentralblatt für Bibliothekswesen, 45. köt. 1928. p. 647. – The Statutes were published: Actes 2. Uppsala, 1930. p. 35–39.
 - ⁵ Primo Congresso Mondiale delle Biblioteche e di Bibliografia. Roma, Venezia 15–30 Giugno 1929. 1–6. köt. Roma 1931–1933. – Lásd: Fuchs H. und H. A. Krüss, Bericht über den Verlauf des Ersten Weltkongresses für Bibliothekswesen und Bibliographie in Rom-Venedig vom 15–30. Juni 1929. = Zentralblatt für Bibliothekswesen, 46. köt. p. 465–480.
 - ⁶ Actes 7. La Haye, 1935. p. 33–34.
 - ⁷ Actes 9. 1938. p. 17.
 - ⁸ Actes 11. 1940. p. 19–20.
 - ⁹ Actes 12. 1947. p. 46–48.
 - ¹⁰ The Library Quarterly, 18. köt. 1948. p. 235.
 - ¹¹ International Congress of Libraries and Documentation Centres, Brussels, September 11–18, 1955. 1. köt. 2A. 2B. La Haye, M. Nijhoff, 1955. 1. köt. Rapports préliminaires. – 1. köt. 2A. köt. Communications: Congrès Générale. Troisième Congrès international des bibliothèques. – 2B. köt. Communications: Quatrième Congrès international des bibliothèques musicales. Vingt-deuxième conférence internationale de documentation. – Lásd pl. Hofmann Gustav: Der internationale Kongress der Bibliotheken und Dokumentationsstellen in Brüssel vom 8–18. September 1955. = Zeitschrift für Bibliothekswesen und Bibliographie, 3. köt. 1956. p. 48–51.
 - ¹² RANGANATHAN, S. R.: IFLA – what it should be and do. = Libri, 5. köt. 1954. p. 182–189.

- ¹³ Actes 23. 1959. p. 14.
- ¹⁴ Libri 12. 1962. p. 61–76. – International Conference on Cataloguing Principles, Paris, 1961. Report. Edited by A. H. Chaplin and Dorothy Anderson. London, 1963. 293 p.
- ¹⁵ Actes 27. 1963. p. 20., 22–23., 31–32. – Lásd még: IFLA 1958–1963. Final report. = Libri, 13. köt. 1964. p. 274.
- ¹⁶ IFLA Repertoire, 7th. Ed., 1963, with supplement: 1964/65. – Az alapszabályt publikálták még: Actes 29. 1965. p. 56–59.
- ¹⁷ Actes 32. 1967. p. 28.
- ¹⁸ Actes 33. 1968. p. 28–29.
- ¹⁹ IFLA Annual 1969. Copenhagen, 1970. p. 35.
- ²⁰ IFLA Annual 1969, id. mű p. 18–19; p. 100.
- ²¹ Liebaers' Presidential Address. = IFLA Annual 1970, id. mű p. 18–35.
- ²² Lásd H. Liebaers: The librarian as the artisan of reading. = UNESCO Bulletin for Libraries, 26. köt. 1972. p. 122–128. – Mohrhardt F. E. (ed.): Reading in a Changing World. Papers presented at the 38th Session of the IFLA General Council, Budapest, 1972. (IFLA Publications 5.) 1976. – Liebaers H. and D. Anderson, IFLA's contribution to National Library Associations in Developing Countries. = Journal of Library History, 7. köt. 1972. p. 293–300. – For the actual results of IBY, of UBC and for other achievements and projects of IFLA's major programme of action, see Liebaers' fundamentally important Presidential Address in Grenoble. = IFLA Annual, 1973. p. 24–35.
- ²³ Lásd a vonatkozó IFLA Annuals köteteket és az 1971/1972 utáni IFLA-jelentéseket, amelyek Margreet Wijnstroom főtktár gondos szerkesztésében jelentek meg, s tömör formában számolnak be az IFLA fejlődéséről, különféle tevékenységeiről, hivatalairól, kiadványairól és anyagi forrásairól.

Beérkezett: 2003. II. 3-án. Fordította: Papp István

Az MKE tisztújító közgyűlése

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnöksége, illetve tanácsa 2002 őszén módosította a tisztségviselők választásának ügyrendi szabályait. A négyévenként esedékes tisztújításra 2003. március 11-én került sor. A küldöttgyűlés az alábbi tisztségviselőket választotta meg:

- Elnök: Bakos Klára
- Főtktár: betöltetlen, döntés májusban várható
- Az elnökség tagjai: Bartos Éva, Bényei Miklós, Biczák Péter, Haraszi Pálné, Mader Béla, Teveli Judit, Varga Róbert
- Póttagok: Baráthné Hajdú Ágnes, Dán Krisztina
- Az Ellenőrző Bizottság elnöke: Ambrus Zoltán

Jáki Éva

Új kereső felületen a Nyilvános könyvtárak adatbázisa

Az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtári Intézet tájékoztatása szerint 2003. február közepétől megújult felületen lehet elérni a nyilvános könyvtárak adatbázisát. A korszerűsítés nyomán egyrészt bővült a közölt adatok köre, másrészt lehetővé vált a több szempont szerinti keresés. Az adatbázis a www.ki.oszk.hu/nyilvanos címen érhető el.

Hangodi Ágnes